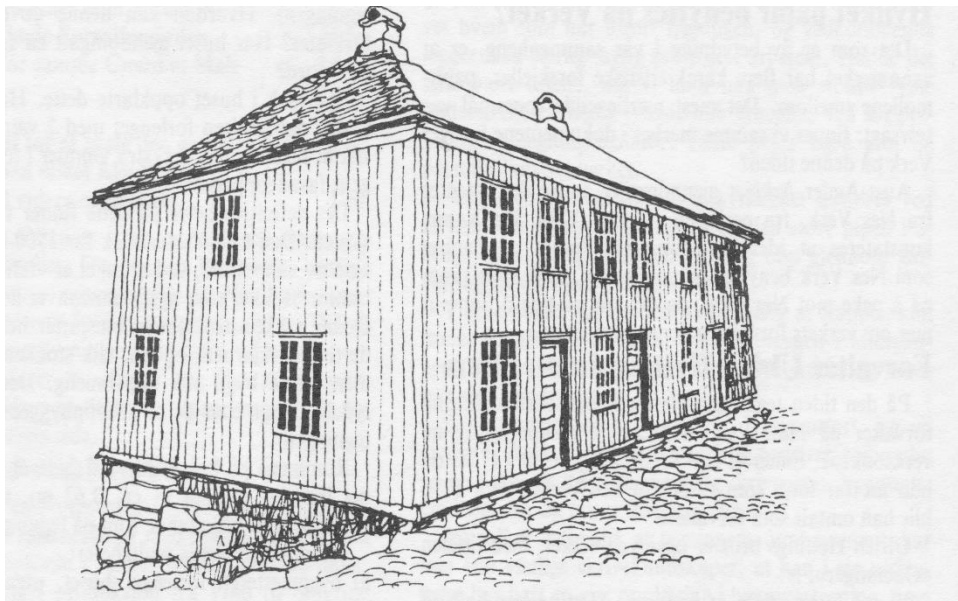

Forvaltergården – Tvedestrand museum

Forvaltergården i Tvedestrand var bindeleddet mellom Næs Jernverk og "den store verden". Det var her proviant - eller magasinforvalteren holdt til. Han hadde ansvaret for all inn- og utskipping som jernverket sto for. Her hadde han kontor og her bodde han og familien.

Det var her skipperen på danskeskuta henvendte seg, når han kom med korn til arbeidere og driftsbønder. Det var hit malmskipperen fant veien, når han skulle gi beskjed om at nå kunne skuta hans losses for malm.

Hit kom folk som hadde noe til gode hos verket for å hente jern eller matvarer. Det var her man hadde oppsynet med alle produktene som skulle fraktes ut på markedet - smijern i stenger, ovner og gryter i alle slags størrelser og mye, mye annet.

Forvalteren i Tvedestrand

Stillingen som forvalter i Tvedestrand var en av de bedre betalte funksjonærjobbene ved verket. Den kunne kombineres med skipsrederi og handel og brukes som springbrett for den som ville opp og fram.

Den første representanten til Smith-familien, byens fremste skipsredere i andre halvdel av 1700-tallet, begynte sin karriere i Tvedestrand som forvalter for verket. Og da Herman Smith døde i 1753, giftet enka seg med han som overtok forvalterstillingen.

Sjøboder og magasiner

Tvedestrand var inn- og utskipningshavn for Næs Jernverk gjennom mesteparten av verkets historie. Verket hadde sjøboder, magasinbygninger og opplagsplasser ved bryggene, hvor matvarer, jernprodukter og malm ble mellomlagret.

Matvarene - først og fremst korn, men også erter, sild, poteter og annet, ble fraktet videre til verket. Det samme gjaldt malmen.

Jernet skulle ut i verden. Mye av det gikk til København og andre steder i Danmark, eller til byer og steder langs norskekysten. Noe ble sendt lenger ut i verden. I en periode var f.eks. Næs Verk med på eksporten av "Norway Iron" til Nord-Amerika.

Verket var utvilsomt med på å skape liv og røre i Tvedestrand, og bidro til at stedet utviklet seg fra et lite strandsted til en by. Da Tvedestrand først fikk ladestedsrettigheter og siden bystatus, var stedets rolle som inn- og utskipningshavn for verket et moment som ble tillagt betydning. Verket var viktig for Tvedestrand og Tvedestrand var viktig for verket.

Forvaltergården

Huset ble sto ferdig i 1774 og den første forvalteren som holdt til her het Knud Westlye. Vi tror at Ulrich Hetting, verkets forvalter, har tegnet Forvaltergården til sin kollega magasinforvalter Knut Westlye. Begge jobbet ved verket på 1770-tallet.

"Bevarte detaljer i interiøret, viser oss med all tydelighet at vi har for oss et rikt dekorert rokokkohus" (Hans Olaf Aanensen). Bygningens størrelse og form er i stor grad som den var opprinnelig, men det er viktig å huske på at huset i utgangspunktet var godt synlig fra havneområdet og ikke var så innebygd som det siden ble.

I 1880 ble deler av bygningen innredet som apotek og her holdt Tvedestrand apotek til i mer enn hundre år.

Også en annen dominerende bygning i Tvedestrands havnebilde hørte opprinnelig til verket. Det gamle rådhuset på brygga var opprinnelig magasinbygning og ble bygd i 1852. Først i 1936 ble bygningen tatt i bruk som rådhus.

Forvaltergården ble solgt til Tvedestrand kommune i 1992. I dag inneholder Forvaltergården det gamle apoteket, en krambod og en fast utstilling "Tvedestrand gjennom 1000 år". I tillegg lages det temporære utstillinger med ulike temaer. Forvaltergården har siden 2011 vært konsolidert med Næs Jernverksmuseum.